

גליון רמ"ו
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למספרת קליטין על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

עלה אלי ההרה

מנין היה יודע משה אימתי יום ואימתי לילה. שהוא מחשב ארבעים יום וארבעים לילה אצל הקדוש ברוך הוא, והלא ברקיע לילה ביום יאיר? אלא כל אותם ארבעים יום היה הקדוש ברוך הוא עוסק עמו במקרא ביום ובמשנה בלילה, בשעה שהיה מלמדו מקרא היה יודע שהוא יום, וכשהיה מלמדו משנה יודע שהוא לילה. עוד סימנים אחרים היו לו למשה להבחין על ידם בין יום ובין לילה. כשהיו המלאכים מקלסין להקדוש ברוך הוא בקדוש, קדוש, קדוש, היה יודע שהוא יום. וכשמקלסין אותו בברכו ובברוך, היה יודע שהוא לילה. וכן כשהיה רואה גלגל חמה בא ובורע לפני הקב"ה היה יודע שהוא לילה. וכשהיה רואה כוכבים והלבנה ומולות באים ומשתחווים לפניו, היה יודע שהוא יום. ועוד כשהיה רואה שהמלאכים שוחקים מן להוריד להם לישראל היה יודע שהוא יום, וכשהיה רואה שהמן יורד היה יודע שהוא לילה. ועוד זאת כשהיה שומע קריאת שמע קודם לתפילה היה יודע שהוא יום, וכשהיתה התפילה קודמת לישראל היה יודע שהוא לילה.

(שו"ט י"ט)

פרשת השבוע

וכי ימכור איש את בתו לאמה

פעם אחת בעת ששבת הגה"ק בעל "ערוגת הברוש" בבעלזא בצל הרה"ק מהרי"ד זיע"א, בשבת פרשת משפטים. וקראו אותו לתורה. ובהגיעו לפסוק "וכי ימכור איש את בתו לאמה" התאנח מאד מקירות לבבו. ובאותו זמן נתגלגל הרה"ק רבי אלעזר מפאלטישאן זיע"א שהיה אז ילד אצל דודו מהרי"ד מבעלזא זיע"א. והוא לא הבין אנחה זו מה היא, ילדות היתה בו והעז לשאול את הרב האורח לסיבת אנחתו. ענה לו ה"ערוגת הברוש" "זי זענען נאך זוי יונג און זי מוזען אלעס וויסען?" (אתה צעיר כל כך ורוצה לדעת הכל?) אח"כ קרא לו הרב ואמר, כשתגלגל ותזכה ללמוד בספר הזהר הקדוש, תבין את סיבת אנחתו. והיינו כי בספר הזהר מפרש פסוק זה על הקב"ה וכנסת ישראל ועל גלות בני ישראל מארצם. ואומר שם, איש דא הקדוש ברוך הוא, בתו דא כנסת ישראל ברתא דמלכא וכו'. כלומר שהפסוק מיייר מענין גלותנו שהקב"ה מכר את בתו לאמה עיי"ש. ועל זה ודאי מותר להתאנח.

ורפא ירפא (כ"א – י"ט)

מסופר: בוינה היה איש אחד חסיד מטשורטקוב, שהיה לו מכר הרחוק מחסידות ובקושי היה שומר תורה ומצוות. כשהגיע לימי הזקנה נתקף במחלה, ובהיותו איש אמיד לא חסך בהוצאות רופאים ורפואות. ופנה למומחים גדולים ביותר, אך ללא הועיל, עד שהוא ורופאיו התייאשו מרפואתו. כאשר פגש בו רעו החסיד, סח לפניו את דאגתו ויאשו. השיב לו חברו, הלא נמצא פה עמנו בוינה איש

זמני השבת

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:11 ת"א: 6:12 ר"ת: 6:51

פרשת משפטים – שקלים

ירושלים: 4:57 ת"א: 5:12

חשיבות עניית אמן

סיפור זה אירע לפני כמה מאות שנים, בזמנו של הגאון הקדוש רבי מרדכי יפה "בעל הלבושים" זיע"א, (יומא דהילולא ג' אדר) בהיותו רב וראש ישיבה באחת העיירות הקטנות של פולין, הגיעה אל רבי מרדכי יפה משלחת מהעיר פוזנן ובידה כתב רבנות, לבוא ולכהן אצלם כרב אב בית דין וראש ישיבה, רבי מרדכי יפה הסכים להצעה, אולם אמר לחברי המשלחת כי לפני שישב על כס הרבנות של עירם, עליו להשתלם תחילה בחכמת עיבור החודש, דבר הדורש ידיעה יסודית באסטרונומיה, ולשם כך עליו לנסוע לאיטליה וללמוד שם אצל אחד מחכמי הספרדים הידועים בבקיאם במיוחד בחכמה זו. שלוחי פוזנן קיבלו את התנאי, והם הודיעו בשם ראשי קהילתם כי הם מוכנים לחכות עד שרבי מרדכי יפה ישתלם בחכמת עיבור החודש, ויבוא לכהן פאר בעירם. ואכן למחרת היום שם "בעל הלבושים" את פעמיו לדרך, הגיע לוונציה שבאיטליה והתארח בביתו של החכם הספרדי רבי אבוהב זיע"א, הלה קיבל אותו בסבר פנים יפות, והסכים ללמדו את חכמת האסטרונומיה. שלשה חודשים ישב רבי מרדכי יפה בביתו של רבי אבוהב, הם למדו תורה וחכמה, ובמיוחד הדברים שהיו נחוצים לו להשתלמותו בחכמת העיבור.

באחד הימים כאשר השניים ישבו ולמדו, נכנס לחדר בנו הקטן של החכם הספרדי ובידו פרי, הילד בירך על הפרי בורא פרי העץ, ואביו ענה אחריו אמן, אולם רבי מרדכי יפה שהיה שקוע בתלמודו, לא השגיח בו ולא ענה אחריו אמן. החכם הספרדי השתומם מאד, ונזף בתלמידו על כי לא ענה אמן אחרי הברכה, רבי מרדכי יפה קיבל את הנויפה, ולא התראה לפני רבו לפי הדין במשך שלושים יום. לאחר מכן בא אל רבו וביקש ממנו סליחה ומחילה, ולפני שרבו מחל לו, אמר לו דברים כדרכונות על החובה לענות אמן, וביקש אותו להתחייב להקפיד על עניית אמן, ללא הבדל אם הוא שומע את הברכה בבית המדרש בתפלה בציבור, או משפתיו הטהורות של ילד יהודי, יחד עם זאת אמר הרב אבוהב לתלמידו כי הנויפה לא כיפרה לגמרי על חטאו, וכי תיקונו יהיה שבכל מקום בו יעבור בדרכו הביתה, ישא דרשות בזכות עניית אמן, ויעורר את הלבבות לקיום מצוה זו שהיא מוונחת וצריכה חיזוק גדול, כמו כן ביקש את רבי מרדכי יפה לצוות על בניו ועל בניו אחריו, להקפיד על קיום מצוה זו של עניית אמן. ורק אחרי שהוא הבטיח כל זאת, מחל לו רבו בלב שלם.

בהודמנות זו סיפר לו הרב אבוהב את הסיפור הבא, וביקשו לחזור עליו בכל הזדמנות אפשרית: לפני שנים חי בספרד יהודי תלמיד חכם וצדיק שהיה קרוב למלכות, המלך נהנה מחכמתו של ידידו היהודי

ונוהג היה להיוועץ בו מפעם לפעם בכל מיני עניני המלוכה. למלך ספרד היה גם כומר אישי שונא ישראל מובהק, ששנא במיוחד את ידידו היהודי של המלך, כומר זה השתדל תמיד להסב צרות ליהודים שישבו במדינת המלך, ומפעם לפעם הציע הצעות לגירוש היהודים, הצעות אלו נתבטלו תמיד בהשפעת הידיד היהודי של המלך, ודבר זה העלה עוד יותר את חמתו של הכומר, שגמר אומר לסלק את היהודי מן הדרך ויהי מה. הוא חיכה לשעת כושר שלא איחרה לבוא.

פעם כאשר המלך נזקק לכסף, יעץ לו הכומר לגרש את כל היהודים, ולהחרים את רכושם לטובת אוצר המלוכה, שוב באו מנהיגי הקהילות אל ידידו היהודי של המלך, וביקשוהו להתערב לביטול הגזירה, בבואו לארמון נתקבל על ידי המלך בידידות חמימה כתמיד, דבר זה שימח מאד את היהודי השתלדן שהיה סמוך ובטוח כי גם הפעם יעלה בידו לבטל את הגזירה. בינתיים הגיעו פקידי מלוכה חשובים וביניהם גם כומר האישי של המלך, והלה ניהל עמם שיחה. היהודי שלנו נזכר כי עדיין לא התפלל מנחה, ומאחר שהיה כבר מאוחר במקצת, ניצל את ההזדמנות שהמלך היה עסוק עם אורחיו האחרים, נעמד לו בפניה שקטה והחל להתפלל שמונה עשרה. להזדמנות זו חיכה הכומר הערמומי, הוא קם פתאום ואמר כי הוא יתן למלך ברכה קדושה, וכל הנוכחים יענו אחריה אמן, כאשר סיים את ברכתו, ענו כולם אמן פרט ליהודי שלנו שעמד והתפלל שמונה עשרה. הכומר העמיד פנים כמי שמצטער מאד, הוא פבר את ידו, תפס את ראשו וצעק שהיהודי קלקל לו את הברכה, בכך שלא ענה אמן, הנה זהו הידיד היהודי הנאמן שלך צעק למלך, הוא לא רוצה ליטול חלק בברכתו, בגלל שבלבו הוא בז לך, וחורש נגדך מזימות, סינן הכומר הארסי. חמתו של המלך בערה להשחית נגד היהודי שכה העליבו, הוא ציווה להוציאו מיד להורג במיתה משונה ולשלחה למשפחתו.

מובן מאליו כי הפעם לא היה מי שיבטל את גזירת הגירוש, וכל היהודים גורשו ממדינת המלך, מזלו הנורא של היהודי הצדיק הפיל אימה ופחד על כל היהודים, ויותר מכולם התרגש רבה של הקהילה, שהיה חברו של הקדוש, אותו הוא הכיר בתור ירא שמים מושלם הנזוהר במצוה קלה כחמורה, הרב התפלל ולא יכול היה להבין מדוע היה סופו של צדיק כזה כה חמור, הוא לא הטיל כמובן ספק בצדקת ההשגחה העליונה, והיה ברור לו כי הצור תמים פעלו, אך בכל זאת היה רוצה לדעת על מה ולמה קרה לצדיק מה שקרה, הוא רצה לדעת מה היה חטאו של הצדיק שגרם למות כה משונה, הרב רצה לדעת זאת כדי להזהיר את היהודים לבלתי יחטאו, התענה הרב בצום תעניות אחדות, והתפלל וביקש שיודיעו לו מן השמים את סיבת הדבר. בקשתו נענתה והצדיק בא אליו בחלום, כדי להודיע פשר הדבר וכך אמר לו:

צ'י של ונמשל

נדוניה שמסרתי בידך מה עשית בה

משל לעשיר אחד שהיה לו בן שהגיע לפרקו, השיאו אביו אשה, נתן לו נדוניה גדולה ופסק לו מזונות לשנים אחדות, היה הבן סמוך על שולחן אביו כל אותן השנים. משכלו לו מזונותיו קראו אביו ואמר לו, בני, מעתה חייב אתה לעמוד ברשות עצמך ועליך ללמוד כיצד להרויח כסף, קח איפוא ממון זה שקצבתי לך נדוניה, צא בין הבריות ועשה בו סחורה, אך ראה לבדוק יפה איזה מסחר שתבחר לך לעסוק בו. נטל הבן את כסף הנדוניה, נסע לאחד הירידים כדי לקנות סחורה, משבא לעיר וירד לשוק, ראה בחלונותיה של אחת החנויות כלים יפים להפליא ומראם כמראה כלי זהב, וסבור היה שכלים אלה עשויים זהב טהור. נכנס לחנות ושאלו לחנוני בכמה אתה מוכר כלי זהב אלה? הכיר החנוני בטיבו של הקונה התמים ואמר לו, כלים אלה עשויים באמת זהב טהור ומחירם הון רב, אולם לך אמכרם לך בזול, שכן זקוק אני דחוף למזומנים. קנה האברך כלי זהב אלה במחצית כסף הנדוניה, ובמחצית השניה קנה מיני שטרות חוב, אלא שמוזיפים היו והוא לא ידע. נטל סחורה זו וחזר ובא אל אביו, הביט האב בסחורה שהביא בנו וחשכו עיניו, הכלים אינם אלא פשוטי כלי חרס צבועים בצבע של זהב ואינם שווים אלא פרוטות, ועל כגון זה הוציא הבחור את מחצית כסף הנדוניה, אוי לעיני שכך ראות צעק האב, סכום גדול שכזה איבדת בידיים ממש, ומה עשית במחצית השניה של הנדוניה? שטרי חוב קניתי מאלה הקרויים ניירות ערך השיב הבן, והיכן הם? הבה ונראה אותם, מוציא האברך חפיסה של שטרות מתוך תיקו ומראם לאביו, העיף זה עיניו בשטרות ספק כפיו והתחיל מצעק מה עשית? שטרות אלה הלא מוזיפים הם, זה זמן רב שמשוטטים שומרי המלך בארץ ומתחזקים אחרי עקבותיהם של הזיזיפים, ושל אלה העושים סחורה בשטרות הללו, ועתה לא זו בלבד שאיבדת כספך בענין רע, עוד עלולים אנחנו להימסר לדינה של מלכות על קניה ומכירה של שטרות מוזיפים, ובמקום שתעשה חיל ותהיה לאיש, עתה הסכלת עשה, כספך איננו ועוד צפוי אתה לענשה של מלכות.

הנמשל: כשנולד אדם נותן לו הקב"ה נדוניה הגונה, פוסק לו כך וכך שנים של חיים ומספק לו מזונותיו, כדי שיוכל לעסוק בתורה ולקיים מצוותיה ולזכות לעולם הבא, אולם לא זו בלבד שאינו משתדל להשתכר כדי פרנסתו לעולם הבא, אלא הולך ומאבד כספו בעניינים לא טובים, ומוציאו על דברי שטות והבל, כסף מלא זה שנתן לו ה' יתברך טבין ותקילין, הוא פורט לאסימונים שחוקים, קונה בו שטרות מוזיפים עושה בו עבירות וכו' ולכשיבוא להתייצב בפני אביו שבשמים, ישאל מה סחורה עשה באותה נדוניה שקיבל? יוציא ויראה כלי חרס אלה שצבעם זהב, שטרות מוזיפים וכדו', כלום לא ינזוף בו אביו וידבר אתו קשות: נדוניה שמסרתי בידך מה עשית בה?

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

אל תדאג ואל תפחד, אני באתי בזה לומר לך את הסיבה מדוע היה סופי ככה, למה ומדוע זכיתי לגזר דין קשה כזה, ובכן אתה הלא יודע כי הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, חטאי היחידי היה, כי פעם אחת החסרתי עניית אמן אחד, כאשר בני הקטן ברך המוציא לחם מן הארץ, זה היה אפוא חטאי היחיד, אולם הקב"ה האריך אפו ודחה את מתן העונש לשעת מצוא, שעה זו באה, כאשר לא עניתי אמן על ברכת הכומר, והמלך הרגיש עצמו נעלב מאד, בשעה זו העמידו אותי לדין בפני בית דין של מעלה, והקט יגור אמר, הלא דברים קל וחומר, ומה לפני מלך בשר ודם נחשב לעבירה חמורה, אם לא עונים אמן על ברכה שמברכים אותו, בפני מלך מלכי המלכים הקב"ה על אחת כמה וכמה, וכך יצא דיני למיתה, ונענשתי על שלא עניתי אמן על הברכה שבירך בני הקטן.

ועתה ידידי אמר הצדיק לחברו בחלום הלילה, ספר נא את הסיפור הזה לבני ביתך, ולכל היהודים הבאים במגע עמך, כדי שיידעו להיזהר כולם בענין החמור הזה של עניית אמן אחרי ברכה, למרבה הצער אין היהודים נזהרים בכך וזו גם אחת הסיבות מדוע המשיח עדיין לא בא עד כה, במיוחד שהיהודים מזלזלים בעניית אמן אחרי שתי ברכות הקשורות בעניין הגאולה, האחת היא ברכת "המחזיר שכינתו לציון", שמיד אחריו אומר הקהל מודים דרבנן, מבלי שיענה תחילה אמן על הברכה, והברכה השניה היא: ברכת "הפורס סוכת שלום" גם כאן שאומרים אחרי זה "ושמרו", מקדימים את ה-"ושמרו" לאמן שצריכים לענות אחרי הברכה. והמשיח יושב ומחכה שהיהודים יענו אמן על שתי הברכות הללו.

בכלותו לספר את סיפורו, ביקש שוב הרב אבוהב את רבי מרדכי יפה, שיתקן את הדבר על ידי כך שיפרסם את עניין עניית "אמן" בכל הזדמנות, הוא אמר לו גם כי כאשר לא עונים לברכה של שליח ציבור גורמים לכך שהברכה ההיא תהיה לבטלה, ומתחייבים ח"ו מיתה בידי שמים, אותה מחליף הקב"ה בעוני לאחר שעני חשוב כמת. הרב אבוהב סיים את דבריו באומרו, כי כתוב "ועמך כולם צדיקים" כל יהודי הוא בבחינת צדיק, וצדיק הוא זה המקיים כל יום את כל מה שאותיות צדי"ק מרמזות על "צ" תשעים פעם עונים אמן על ברכות, אומר "ד" פעמים קדושה, שומע "י" קדישים, ואומר ק' ברכות. רבי מרדכי יפה הגאון הגדול שהתפרסם מאוחר יותר כ "בעל הלבושים", נסע הביתה לאחר שסיים את לימודיו באיטליה, הוא היה אסיר תודה לרב אבוהב לא רק בשל לימודי חכמת העיבור, אלא גם ובעיקר בגלל הערותיו המועילות בדבר הנחיצות הגדולה של עניית אמן אחרי כל ברכה וברכה.

צ'ין אדם לחברו

הנעלבים ואינם עולבים

מסופר על רבי יעקב שהיה שמש בית הכנסת ביאנובה הסמוכה לפינסק, וגם שימש כשליח ציבור בימים נוראים ובמועדים. ונודע בקולו הערב ובתפילותיו החמות והמעוררות. פעם בליל כל נדרי האריך רבי יעקב בתפילת העמידה, רוב הציבור כבר סיים את תפילתו ואלו הוא היה עומד אחוז שרעפים ומתפלל בכוונה ובדבקות. ראש הקהל שניהל את עניני הקהל בתקיפות ובעזות, דפק על שולחנו כאות לחזן שעליו לסיים את תפילתו. ואולם החזן דבק היה בתפילתו ולא שם לב למתרחש סביבו. לפתע איבד ראש הקהל את סבלנותו. וניגש אל החזן וסטר לו על לחיו על שהעז להטריח את הציבור יתר על המידה. רבי יעקב לא נע ולא זע ולא הגיב מאומה על עלבונו. וכאשר סיים תפילתו פתח במנגינה נעימה באמירת "עלה תחנונינו מערב" כאלו לא אירע דברים ממוקיריו של רבי יעקב שאלוהו מהיכן שאבת כוחות נפש לגבור על רגשותיך ולהיות בין הנעלבים ואינם עולבים? השיב רבי יעקב, מיד לאחר שקיבלתי את הסטירה מראש הקהל אמרתי בליבי כי אני מוחל לו מחילה גמורה ואין לי עליו שום תרעומת, שכן הצדק עימו, שהרי אין זה נאה לראש הקהל להמתין לשמש שיסיים

תפילתו. הוסיף רבי יעקב ואמר, אילו הייתי נוטר טינה לראש הקהל בליבי, לא הייתי ממשיך להיות שליח ציבור ביום הכיפורים כדי שתפילתי לא תהא בבחינת טובל ושרץ בידו". הבלגתו המופלאה של רבי יעקב וויתורו המופלג על כבודו הם שעמדו לו לזכות בן גדול שהאיר עיני חכמים בתורתו, הלא הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארליץ זיע"א.

איך אפשר לנוח אם ליהודי כואב
מסופר: מספר ימים לאחר שלקה הגאון הקדוש ה"חזון איש" זיע"א בהתקף לב, נשמעה דפיקה בדלת ביתו. אחותו שפתחה את הדלת, שמעה מיהודי שבפתח כי ברצונו לדבר עם הרב. נכנסה אל חדרו של אחיה והבחינה בחולשתו. דרשה מאחיה במפגיע כי למען בריאותו, ינוח תחילה ובינתיים היהודי ימתין עם שאלתו. שמע לה ה"חזון איש" ושכב לנוח. אולם מייד התיישב וביקש ממנה לקרוא ליהודי פנימה. "תביני", אמר לאחותו שניסתה למחות, "אלי לא מגיעים אנשים סתם כך. הם באים עם לב כואב בגלל בעיה שמציקה להם. ואיך אוכל לנוח כשבחוץ עומד אדם שלבו כואב?".

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ט שבט

הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ב"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב (תרמ"ו)
הרה"ק רבי חנניא יו"ט ליפא ב"ר יקותיאל יהודה (קדושת יו"ט – תרס"ד)

יום ראשון ל' שבט

הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין ב"ר משה יהושע יהודה לייב (אב"ד בריסק – תרפ"ה)
הגאון רבי נתן צבי פינקל ב"ר משה (הסבא מסלבודקא – תרפ"ז)

הגאון רבי ירוחם פישל פערלא ב"ר אריה צבי (תרצ"ד)

יום שני א' אדר

רבינו אברהם בן מאיר (אבן עזרא – ד"א – תתקנ"ד)
הגה"ק רבי שבת ב"ר מאיר הכהן (ש"ך – תכ"ג)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר צבי מכפר ספרין (אבי העט"ז – תק"ס)

הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים (תרס"ו)

יום שלישי ב' אדר

הרה"ק רבי אהרן אריה ב"ר מאיר הגדול מפרעמילשאן (תקע"ג)

הרה"ק רבי יוסף ב"ר שבת מראשקוב
הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא (תרט"ו)

הרה"ק רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי מגור (תשל"ז)

יום רביעי ג' אדר

הרה"ק רבי מרדכי יפה ב"ר אברהם (הלבוש – שע"ב)

יום חמישי ד' אדר

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה"ס (תקנ"א)

הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארינאוטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

פרפראות

מסופר: כשנסע הרה"ק רבי ארון לייב מפרעמישלאן זיע"א (יומא דהילולא ב' אדר) אל הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א, צוה על עגלונו להחליף עמו מקום ואף את כובעו של העגלון לקח והלביש לעגלון את הספאדיק שלו. התקרבו לעיר ובאו לקראתם קבוצה של תלמידי רבי מנחם מענדיל ששלחם לקבל פני צדיק. מיהרו התלמידים לעגלון הלבוש ספאדיק וקבלו שלום ממנו, רק הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א ניגש לעגלון המדומה ואמר שלום עליכם רבינו, שאלהו רבי ארון לייב מהיכן הבחין בדבר? ענה ראיתי באיזה שפלות הוא מנהל את הסוס וידעתי שהוא הקדוש.

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

מברכים חודש אדר

המולד יום א' שעה 6:20 בבוקר 9 חלקים

ר"ח יהיה ביום ראשון ושני